

Jukka Pakkanen

TÄYS
MUSTAT

futispläägät

Jukka Pakkanen

Täysmustat futispläägät

SAGA Egmont

Täysmustat futispläägät

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1987, 2021 Jukka Pakkanen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726930801

1st ebook edition
Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Täysmustat futispläggät

Kengät tulivat silmiini nopeana jälkikuvana. Palasin auton luo ja jäin tuijottamaan niitä kuin pikkupoika jouluikkunan hienointa aarretta. Ne roikkuivat kuplafolkkarin takaikkunassa, ne olivat täysmustat, jostain viisikymmenluvulta, ja niillä oli pelattu vain vähän.

— Mitä toi mun museopläggissä näkee! kuulin takaa nuoren miehen nauravan ääneen. Hän oli parinkymmenen, mutta kengät olivat enintään viisitoistavuotiaan. Hän oli laiha ja vääräsäärinen, juuri päättyneestä ottelusta hikinen musta tukka roikkui otsalla. Hän käveli joukkueovereidensa kanssa ohitseni pukukopille, seisautui ovella ja katsahti minuun päin, kohautti harteitaan ja meni sisään.

Minä jäin kenkien luo. Yksi pohjanappuloista oli rikki. Äkkiä muistin. Kuin kappale unohtunutta elokuvaa olisi liikahtanut käyntiin.

Oli vuosi viisikymmentäviisi. Olin kahdentoista, vuotta nuorempi kaveriani Jaraa. Asuimme sadan metrin päässä toisistamme, minä vasta valmistuneessa kerrostalossa ja Jara ränsistyneen puutalon yläkerrassa äitinsä kanssa kahden. Jaran isä oli kuollut tai lähtenyt tai aina juopottelemassa. Äiti oli kai siivooja.

Jara ei koskaan päästänyt minua kotiinsa. Silloinkin kun kävin hakemassa häntä pelaamaan, minun piti jäädä odottamaan ahtaaseen eteiseen jyrkkien hämärien portaiden alapäähän. Tunsin rasvaisen ruuan ja

pinttyneen lian lemun, eikä ollut vaikea kuvitella millaista oli ylhäällä huoneissa.

Menimme pienelle ruohokentälle, minne olimme tehneet jalkapallomaalin. Jara oli ilmiömäinen maalivahti, rohkea ja notkea, mutta vielä parempi hän oli pallonkäsittelijänä. Hänellä oli hiukan väärät jalat ja hän käveli pitkin askelin jalkaterät vähän sisäänpäin, palloa hän kuljetti liukkaasti pehmein kosketuksin ja harhautteli melkein huomaamattomin vartalonliikkein. Hän oli hyvin tumma, ja minä ajattelin että hänen laisiaan ehkä olivat etelämaiden mestarijalkapalloilijat.

Pelasimme aina kahdestaan. Välillemme kehittyi ystävyys, jossa minä parempiosaisena tiesin olevani vahvempi jos halusin. Eikä se minua hävettänyt, enhän voinut sille mitään, enempää kuin Jarakaan.

Kysyin Jaralta usein, miksei hän liittynyt jalkapalloseuraan. Kysyin sitä myös omasta puolestani, sillä isä oli tuonut minulle Englannista pelikengät, joita olisin halunnut käyttää tosissani harjoituksissa ja otteluissa, mutta vain Jaran kanssa yhdessä olisin rohjennut liittyä Helsingin Jalkapalloklubiin tai Helsingin Palloseuraan.

— Ei futis mua niin paljon kiinnosta, Jara sanoi. — Jos mä johonki seuraan meen ni se on nyrkkeily, hän jatkoi ja veti muutaman iskusarjan laihoilla käsivarsillaan ilmaan. — Mä tiedän mitä bokraus on! Eno on kertonu. Enosta olis tullu ainaski Suomen mestari jos se olis voinu treenata!

Jaran eno oli merimies. En ollut koskaan nähnyt häntä, mutta kuvittelin hänet Jaran näköiseksi tummaksi ja vääräjalkaiseksi mieheksi. Kun Jara puhui enostaan, hän puhui niin kuin minä puhuin isästäni — sillä erolla vain että Jaralla oli enemmän kerrottavaa. Eno oli käynyt jokaisessa vähänkin merkittävässä maassa ja satamassa,

mutta ennen kaikkea eno tiesi kaiken mahdollisen ammattinyrkkeilystä. Hänen erityisalanaan olivat raskaansarjan maailmanmestarit, joista monia hän oli tavannutkin. New Yorkissa hän oli käynyt katsomassa vanhan kaverinsa Gunnar Bärlundin ottelun ja tuonut Jaralle nyrkkeilylehden jossa Bärlund näkyi maailmanmestari Joe Louisin toisena haastajana.

— Enolta sä voit kysyä mitä tahansa Geebeestä kunhan se tulee käymään maissa! Jara sanoi ponnauteillen palloa polvillaan.

Minä tunsin yksinkertaista iloa siitä että Jaralla oli jumalainen enonsa minun parempaa elämänosaani vastaan. Ja ylpeyttä hänen puolestaan siitä ettei hän pitänyt vanhoja vaatteitani, joita äitini hyväsydämisyyttään silloin tällöin antoi hänelle.

Mutta kerran minä jonkin mitättömän riitamme jälkeen tulin sanoneeksi: — Sun ei kyllä kannattais olla tollanen kun me autetaan teitä!

Jara katsahti ihmeissään, otti pallon maasta ja mitään sanomatta lähti kotiin.

Minä häpesin sanojani monta päivää, mutten pystynyt ilmaisemaan sitä, ja kaiken lisäksi Jara tuntui unohtaneen koko jutun saman tien. Se että hän parin viikon päästä tuli kentälle minun vanha käntöpuseroni päällään, oli varmaan sattuma, koska seuraavana päivänä hänellä oli oma vanha puseronsa pestynä ja paikattuna.

Tuli syksy ja meni talvi. Keväällä, kun lumet olivat sulaneet, kävin hakemassa Jaraa pelaamaan, mutta hän ei enää lähtenyt. Hänen äänensä oli muuttunut ja ylähuulella näkyi ohutta tummaa karvaa.

Minä jäin palloineni ja pelikenkeneni yksin. Kesän aikana kävin muutaman kerran peippaamassa kentällä, mutta se ei tuntunut enää miltään. Syksyllä menin ja koputin taas Jaran oveen. Hänen äitinsä tuli avaamaan.

— Jara on satamassa, äiti sanoi ja pyyhkäisi väsyneitä kasvojaan.

— Töissäkö?

— Ei töissä ei! hän nauroi kysymystäni. — Enoaan se käy satamassa odottamassa, hän jatkoi kuin jotenkin aikuiselle. Hän oli vetää oven kiinni, kun huomasi että minulla oli jalkapallokengät kainalossa. — Jara on tainnut lopettaa pelaamisen, hän sanoi ja hymyili pahoillaan minun puolestani.

— Mä tiedän, sanoin. — Mäkin olen, mutta musta tuntuu että Jara voi vielä joskus pelata. Se on niin hyvä. Sen takia mä haluan antaa nää futispläögät sille. Sitä paitsi nää on mulle vähän liian isot.

Tyrkkäsin kengät äidin käsiin. Hän katseli ja käänteli niitä epätietoisena, ehkä hänestä tuntui että häntä jälleen autettiin. Sitten hän huomasi rikkinäisen nappulan toisen kengän pohjassa.

— Se tuli kun se otti kiveen, sanoin heti, — mutta mä luulen että sen saa korjattua.

— Sinä olet reilu poika, äiti sanoi hymyillen, taputti minua hätäisesti olalle ja veti oven kiinni.

Seuraavana päivänä menin kysymään Jaraa uudestaan, mutta hän oli taas satamassa enoan odottamassa. Olin kysyä mitä Jara oli sanonut jalkapallokengistä, mutta pelkäsin että aiheuttaisin äidille lisää hämmennystä ja pidin suuni kiinni.

Tuli joulu, lumi satoi Helsinkiin. Sain joululahjaksi luistimet ja jääkiekkomailan, mutta ne tuntuivat pallon ja jalkapallokenkien korvikkeelta. Tammikuussa Jara tuli yllättäen hakemaan minua nonstopiin.

— Mä haluan piffata sulle nonarin kun sä annoit ne futispläögät, vaikka nehän on ihan liian snadit mulle. Tuikussa menee Archie Mooren ja Floyd Pattersonin maailmanmestaruusmatsi.

Kävelimme sakeassa lumipyryssä Kultaiseen Lyhtyyn. Jara oli kasvanut lisää, hänen ylähuulensa tummeni yhä enemmän ja hänellä oli miehen ääni. Olisinko minä samanlainen jo ensi jouluna? Joskus olisin mies ja muistaisin jotain siitä kun olin poika ...

Jara oli jo nähnyt nonstopin ja tiesi ottelun vaiheet. Floyd Patterson tyrmäsi melkein puolta vanhemman Archie Mooren viidennessä erässä.

— Mun mielestä se vanha Moore olis kyllä saanu finnata, Jara sanoi astuessamme ulos pyryyn.

— Kuinni?

— Sen takia että se joutuu delaan ennen Pattersonia.

Mietin mitä Jara mahtoi sillä tarkoittaa, kysyin sitten:

— Milloin sun eno tulee?

— Se on tullu jo, toissapäivänä. Se budjaa meillä. Sä voit tulla joskus käymään ni se kertoo Geebeestä.

— Teille voi tulla vai?

— Nyt voi kun eno on.

Tulimme tienristeykseen. Jara jatkoi kotiinsa vievälle tielle ja näytti mennessään vetävän muutaman iskusarjan. Sitten hän katosi lumipyryyn.

Seuraavana aamuna, lähtiessäni kouluun, kuulin naisten puhuvan porraskäytävässä että yöllä oli joku mies tapettu. Lähitalon talonmies ei ollut saanut alaovea auki, koska oven edessä oli miehen pää. Se oli katkaistu kirveellä.

Ajattelin koko koulupäivän, oliko tapettu mies Jaran eno. Oliko se ollut rikollinen? Ja oli saanut nyt palkkansa? Illalla menin kysymään Jaraa.

Äiti avasi oven. Hän näytti itkeneeltä. — Jara on lähtenyt, hän sanoi nenäliina sormissaan.

— Minne? minä kysyin.

— Pois ... laivalla ... Hän katsoi minua silmät kyynelissä kuin aikuista ystäväänsä, painoi pään käsiinsä.

Minä työnsin oven varovasti kiinni ja juoksin kotiin.

Oliko äsken pukukoppiin mennyt jalkapalloilija Jaran poika? Ja kuplafolkkarin takaikkunassa roikkuvat täysmustat futispläögät samat jotka olin antanut Jaran äidille? Ja poika kuljetti niitä mukanaan maskottina? Tai isänperintönä? Tai pelkkänä erikoisuutena vanhoilta ajoilta? "Mitä toi mun museopläögissä näkee!" hän oli sanonut.

Elikö Jara vielä? Oliko hän nyt jossain täällä? Minua vapisutti, ehkä se johtui kylmästä tuulesta.

Ja sitten annoin periksi kuvitelmalle kolmenkymmenen vuoden takaisen talviyön tapahtumista.

Jaran eno on palannut Suomeen selvittämään asiaa jossa hän on joutunut raskaasti petetyksi. Hänen vastauksensa on murha, ja lähitalon oven eteen viety murhatun pää sisältää viestin jonka hänen lisäksi vain joku toinen tietää. Hän on etukäteen varmistanut laivan jolla pääsee heti aamulla pois maasta. Juuri kun hän on lähdössä satamaan, Jara herää ja vaatii päästä mukaan, maihin missä elämä on helppoa eikä tarvitse ottaa muilta ihmisiltä apua. Eno estelee, ajatus Jaran mukaantulosta on mieletön, mutta hänellä on kiire ja hän pelkää sisarensa heräävän, ja niin hän suostuu. Ovella Jara muistaa jalkapallokengät ja hakee ne. Eno kysyy niistä, Jara kertoo saaneensa ne parhaalta kaveriltaan ja haluavansa ottaa ne mukaan. He ehtivät laivaan.

Tai ehkä kaikki tapahtui aivan toisin, ehkei Jaran eno edes tiennyt koko taposta. Mutta sinä yönä Jara lähti kotoaan enkä minä kuullut hänestä enää koskaan.

Pelaajia alkoi tulla pukukopista. Viimeisenä tuli mustatukkainen, käveli pitkin rennoin askelin kassi selässään kohti autoa. Ovea avatessaan hän huomasi minut, ja käsi jäi ovenripaan. Katseemme kohtasivat niin

kuin joskus eläimellä ja ihmisellä, kun välistä poistuu hetkeksi kokonainen maailmojen ero.